

Розділ II. АРХІВНА СПРАВА В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ І ПРОБЛЕМИ

УДК 930.25(477)(094)

ГАВРИЛЮК С.В.

(*м. Луцьк*)

ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ДІЯЛЬНОСТІ АРХІВІВ УКРАЇНИ (1990-ті — ПОЧАТОК 2000-х рр.)

***Анотація.** У статті висвітлюються перші кроки із правового врегулювання нових суспільних відносин в архівній сфері, зумовлені проголошенням незалежності України у 1991 р., створення нормативно-правової бази, яка б відповідала реаліям часу, вирішенню питань правонаступництва щодо Державного архівного фонду СРСР. Наголошується, що у становленні й розвитку архівне законодавство України впродовж першого десятиріччя незалежності пройшло два періоди: перша половина 1990-х рр. і друга половина 1990-х — початок 2000-х рр.*

***Ключові слова:** Україна, архіви, архівна справа, Національний архівний фонд, нормативно-правова база, Головне архівне управління України, Державний комітет архівів України.*

Вступ. Відновлення в серпні 1991 р. державної незалежності України, динамічні трансформаційні процеси в її суспільно-політичному та економічному житті протягом наступних десятиліть істотно вплинули на розвиток архівної справи. Базові елементи організаційної структури державної архівної системи в цей період залишалися незмінними. Вони пройшли випробування часом, загалом відповідали основним принципам архівістики, тогочасному адміністративно-територіальному поділу, могли забезпечити потреби громадян і держави в ретроспективній документній інформації. Водночас гостро постала проблема правового врегулювання нових суспільних відносин в архівній сфері, створення нормативно-правової бази, яка б відповідала реаліям часу, вирішенню питань правонаступництва щодо Державного архівного фонду колишнього СРСР. Нові нормативно-правові акти у цій сфері мали спиратися на практику діяльності архівних установ, співвідноситися із загальною

системою законодавства України, забезпечувати можливість реформування й розвитку архівної справи.

Завдання ускладнювалося тим, що на початку 1990-х рр. основи загальної правової системи незалежної України тільки формувалися. На той час ще не було науково обґрунтованого бачення багатьох галузевих проблем, спостерігалися різнобій у понятійному апараті, нерозвиненість фахової термінології. До того ж, контекст тогочасних подій вимагав прийняття невідкладних рішень на захист національної документальної спадщини. Суспільний запит на розробку законодавчого документу з архівної справи актуалізували небезпідставні побоювання за долю цієї спадщини в умовах зламу одних суспільних і державних інституцій та заміни їх іншими – і водночас потреба в суттєвій демократизації доступу до архівів в умовах різкого зростання національної самосвідомості [2, с. 5].

Виклад основного матеріалу. Після розпаду Радянського Союзу доля архівів була врегульована угодою «Про правонаступництво державних архівів колишнього Союзу РСР», яку 6 липня 1992 р. підписали країни СНД [14]. Незалежні держави виходили з принципів цілісності і неподільності фондів, що утворилися в результаті діяльності вищих державних структур Російської імперії та СРСР і зберігалися в державних архівах за межами держав — учасниць Угоди. Вони визнавали здійснений згідно національних законодавств перехід під їх юрисдикцію державних архівів та інших архівів союзного рівня, галузевих архівних фондів колишнього СРСР, що перебували на їх території.

Зрушення в архівній справі стимулювали перехід від розмов про бажаність архівного закону, що точилися в колі фахівців ще з кінця 1980-х рр., до його практичної підготовки. На початку 1992 р. у Головному архівному управлінні України (далі — Головархів) з цією метою було створено авторський колектив у складі заступника директора Інституту історії України АН України, доктора історичних наук С. Кульчицького, начальників відділів Головархіву — К. Новохатського та Г. Портнова, директора Центрального державного архіву громадських об'єднань України, кандидата історичних наук Р. Пирого, старшого наукового співробітника Інституту держави і права АН України, кандидата юридичних наук І. Усенка [5]. Розробники законопроекту опрацьовували чинні нормативно-правові акти з

архівної справи, аналізували зарубіжне архівне законодавство, нові законодавчі акти України з деяких суміжних галузей і сфер. Розглядалися й підготовлені ще за часів СРСР проект «Об архивном фонде СССР» та проект Закону України «Про Архівний фонд України і архіви», складений 1991 р. фахівцями Головархіву України [7].

На той час уже діяв законодавчий документ, що став базовим при розробці архівного закону — «Основи законодавства України про культуру» (1992 р.). Згідно з ним архіви вважалися закладами культури, а архівна справа належала до сфери культури. В «Основах» декларувалися права громадян на створення архівів, доступ до архівних документів, обов'язок громадян дбати про збереження архівів, сприяти їх охороні, гарантії держави щодо забезпечення охорони і збереженості архівних фондів, вільного доступу до них, заборона вилучення документів з архівних фондів з ідеологічних чи політичних міркувань, їх роздержавлення і приватизації та інші норми, безпосередньо дотичні до архівної справи [16].

Низку питань, зокрема, право на інформацію, право власності на неї, право і порядок доступу до різних видів інформації та документів, унормував Закон «Про інформацію», прийнятий у жовтні 1992 р. У ньому вперше на законодавчому рівні визначалося поняття «документ» [15, с. 68].

Відповідно до пріоритетних завдань архівної справи — збереження і використання національної документальної спадщини — в основу проекту архівного закону було покладено концепцію Національного архівного фонду, а головним об'єктом правового регулювання обрано сукупність усіх цінних архівних документів, які належать державі та суб'єктам права, що знаходяться на її території або під її юрисдикцією. Предметом регулювання в законі були й суспільні відносини, що виникали в процесі формування Національного архівного фонду, його обліку, зберігання та використання. Ставилися завдання законодавчо визначити організаційно-правові, економічні, соціальні умови здійснення цих напрямів діяльності, надати загальнообов'язкової сили нормам і процесам, виробленим архівною теорією та апробованим на практиці.

Невдовзі було підготовлено текст проекту Закону під назвою «Про Національний архівний фонд та архівні установи». Цей документ після обговорення в державних архівах, наукових установах, закладах

вищої освіти на початку червня 1992 р. було подано до Кабінету Міністрів України. Після розгляду в уряді за результатами погодження з низкою міністерств і відомств та доопрацювання відповідно до зауважень експертів у листопаді 1992 р. законопроект було передано Верховній Раді України [5, с. 189]. Паралельно з вивченням законопроекту в комісіях Верховної Ради, експертизою в групі наукових консультантів її Секретаріату профільна парламентська комісія з питань культури та духовного відродження направила його текст на рецензію відомим історикам і архівістам О. Апанович, С. Білоконю, Г. Боряку, М. Брайчевському, Л. Гісцовій, Я. Дашкевичу, О. Мітюкову, В. Смолю [1, с. 56]. Більшість експертів підтримали ідею прийняття закону «Про національний архівний фонд та архіви України», внесли чимало конкретних пропозицій до його змісту. Водночас результати розгляду законопроекту цими висококваліфікованими фахівцями й ученими ще раз засвідчили, що, крім конкретних проблем правового врегулювання діяльності архівів, існує проблема вироблення правосвідомості зберігачів і споживачів архівної інформації, засвоєння ними питань і категорій права, відповідної лексики і термінології, а передусім — суті Національного архівного фонду як загальнонаціонального надбання, що належить усьому суспільству.

5 лютого 1993 р. проект Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» розглянула і схвалила в першому читанні сесія Верховної Ради України [8, с. 217]. Впродовж наступних місяців комісія з питань культури та духовного відродження за участю авторів законопроекту доопрацювала проект з урахуванням результатів його розгляду парламентарями. При цьому авторам довелося долати опір окремих прихильників «священного права власності». Їх думки зводилися до того, що, докоряючи в «надто суворій централізації і надмірному адмініструванні» начебто закладених у законопроекті положень, вони не хотіли визнавати верховного права власності суспільства на Національний архівний фонд і обстоювали віднесення документів до його складу лише зі згоди їх власників. Така позиція була одним із виявів реакції на надмірне втручання держави в ще недавньому минулому в приватне життя людини.

24 грудня 1993 р. закон без постатейного обговорення було майже одногосно прийнято остаточно [11]. Ця подія стала знаковою

в архівному будівництві незалежної України. Вперше на найвищому законодавчому рівні визначалися правові принципи та організаційна система архівної справи.

Якісно нова категорія — Національний архівний фонд — вперше закріплювалася в українській архівістиці та законодавстві, причому з найвищим статусом — однієї із загальнонаціональних цінностей. Декларувалося, що Національний архівний фонд — це сукупність архівних документів, що відображають історію духовного і матеріального життя українського народу та інших народів, мають культурну цінність і є надбанням української нації. Отже, Національний архівний фонд кваліфікувався як єдина цілісна категорія культури і права. Підкреслювалося його значення як складової не лише вітчизняної, а й світової історико-культурної спадщини та частини інформаційних ресурсів суспільства. Закон визначив право власності на документи Національного архівного фонду, передбачив регулювання суспільних відносин навколо нього на єдиних засадах, незалежно від форм власності. Закон став правовою основою проведення єдиної державної політики у сфері архівної справи, серед пріоритетних напрямків якої визнавалися забезпечення збереженості і доступності Національного архівного фонду, його цілеспрямоване поповнення, зокрема, документами закордонної україніки. Він визначив повноваження державних органів в архівній справі, підтримав ідею повноважного державного органу управління нею.

Із прийняттям означеного Закону відбулося конституювання на єдиних засадах системи архівних установ, що мала забезпечувати функціонування Національного архівного фонду. На законодавчому рівні визначалися права громадян на збирання і зберігання архівних документів, доступ до Національного архівного фонду, їх обов'язки щодо його збереження. Закон відкрив простір новим економічним відносинам в архівній справі, багатоманітності форм власності у зберіганні архівних документів. Нарешті, прийняття Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» мало принципове значення для захисту суверенітету України в архівній галузі, для входження її в міжнародний правовий простір у цій сфері.

Підтримка урядом ідеї розробки проекту архівного закону, прийняття вищим законодавчим органом цього питання для розгляду на складному початковому етапі державного будівництва, хід і

характер парламентських дебатів, результати голосування, нарешті — затвердження безпрецедентної норми повного пільгового оподаткування архівних суб'єктів яскраво засвідчили визнання важливої суспільної значущості архівів і архівної справи. Це стало високою оцінкою першого досвіду архівістів у законотворенні, хоча наступний перебіг подій не дав можливості реалізувати деякі норми, закладені в Законі: щодо звільнення від будь-яких податків, створення фондів розвитку архівної справи, ліцензування використання архівної інформації тощо. Однак його прийняття забезпечило правову базу реформування архівної справи на засадах її деполітизації і демократизації.

Під час роботи над проектом Закону було прийнято два законодавчі акти, що мали важливе значення для діяльності архівних установ. Законом України «Про приватизацію державного майна» (березень 1992 р.) архіви серед інших об'єктів, «діяльність яких забезпечує соціальний розвиток, збереження та підвищення культурного, наукового потенціалу, духовних цінностей», заборонялося приватизувати. Йшлося не лише про документи, а про всю установу, включаючи будівлі й приміщення [1, с. 58].

Правовий режим зберігання секретних архівних документів і використання їх інформації визначив Закон України «Про державну таємницю», прийнятий у квітні 1994 р. Окремі питання діяльності архівних установ і статусу архівних документів урегулювалися законами «Про банкрутство», «Про авторське право і суміжні права», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про музеї та музейну справу» [15]. До цих ухвалених впродовж 1992–1995 рр. законів наприкінці 1990-х рр. додалися закони «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про обов'язковий примірник документів», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» [3].

Уточнення статусу місцевих архівних установ і документів, що в них зберігалися, відбулося після прийняття законів «Про місцеве самоврядування в Україні» і «Про місцеві державні адміністрації». Першим із них міські державні архіви було перетворено на виконавчі органи місцевого самоврядування у сфері архівної справи. Другий закріпив де-юре ситуацію, що склалася ще наприкінці 1980-х рр., коли

місцеві державні архіви почали виконувати функції органів державного управління архівною справою на відповідних територіях [9, с. 69].

Важливе значення для діяльності державних архівів мало доповнення в 1997 р. Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» нормою про віднесення архівних установ, які утримуються за рахунок бюджету, до неприбуткових організацій. Чимало питань архівної справи унормовувалися на нових засадах підзаконними актами, передусім постановами Кабінету Міністрів України. Після прийняття «Основ законодавства про культуру» уряд затвердив «Положення про державний реєстр національного культурного надбання», до якого мали вноситися «унікальні акти державності, інші важливі архівні матеріали» [10, с. 5].

У 1992 р. було затверджено положення про центральний орган державної виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі архівної справи — Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України. Тут визначалися його статус, функції і повноваження в системі державних органів незалежної України і вперше офіційно вживалося словосполучення «Національний архівний фонд» [12].

Особливо активізувалася нормотворча діяльність у сфері архівної справи після прийняття базового архівного закону, механізм реалізації якого передбачав створення понад 30 нормативно-правових актів різного рівня [1, с. 61]. Третину з них мав затвердити уряд. Перший пакет таких актів було затверджено в жовтні 1995 р. постановою «Питання діяльності архівних установ України». До нього входили нове Положення про Головархів, Положення про принципи і критерії визначення цінності документів, Порядок створення та діяльності експертних комісій з питань віднесення документів до Національного архівного фонду, Положення про реєстрацію документів Національного архівного фонду, Положення про порядок віднесення документів Національного архівного до унікальних документальних пам'яток, включення їх до Державного реєстру національного культурного надбання, а також їх зберігання [7].

У травні 1994 р. уряд прийняв постанову про створення Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, який невдовзі також включився у процес творення архівного законодавства [6, с. 14]. Кількома урядовими постановами згідно зі статтею дев'ятою архівного закону було засновано галузеві

державні архіви в системах геодезії і картографії, гідрометеорології, геології, силових відомств. У серпні 1996 р. Кабінет Міністрів України затвердив Типове положення про державний архів області, міст Києва і Севастополя, а у грудні 1998 р. — Типове положення про архівний відділ районної державної адміністрації [3].

Цього ж року уряд затвердив перелік платних послуг, які можуть надаватися державними архівними установами. У 1997–1998 рр. було видано також кілька важливих урядових інструкцій у сфері діловодства: за зверненнями громадян, із загального діловодства в органах виконавчої влади, поводження з матеріальними носіями конфіденційної інформації, що є власністю держави. У підготовці проєктів усіх зазначених актів брали безпосередню участь представники Головархіву. Водночас розгорнулася підготовка нормативно-правових актів з архівної справи, які за повноваженнями, наданими Головархіву, він мав затверджувати своїми наказами або спільними розпорядчими документами разом з іншими центральними органами виконавчої влади. Більшість із таких актів після державної реєстрації в Міністерстві юстиції набули загальнообов'язкового характеру.

Впродовж 1996–2000 рр. були розроблені або удосконалені положення практично про всі державні архівні установи, про порядок передання до державних архівів України кінофотофонодокументів, порядок ведення державного обліку документів Національного архівного фонду, методика і критерії виявлення унікальних документальних пам'яток, перелік типових документів із зазначенням термінів їх зберігання, інструкцію про порядок зупинення діяльності архівних установ, інші нормативні документи з різних напрямів діяльності архівів [2, с. 7].

Новою для архівістів України формою унормування питань архівної справи стала участь у підготовці державних і галузевих стандартів. Перший державний стандарт «Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення», затверджений у 1994 р., фактично зафіксував нерозвиненість на той час вітчизняної архівної термінології. У 1998 р. було затверджено галузевий стандарт «Документи з паперовими носіями. Правила зберігання Національного архівного фонду. Технічні вимоги», розроблений співробітниками Українського науково-дослідного інститут архівної справи і документознавства, і

розпочато роботи зі стандартизації вимог до зберігання документів з плівковими носіями [9, с. 70].

Поряд із напрацюванням нових нормативно-правових актів здійснювався систематичний перегляд раніше затверджених нормативних документів з метою підтримання їх відповідності чинному законодавству, а також відповідності новим досягненням теорії і практики архівної справи. У руслі цього напрямку нормотворчої діяльності Головархів України у 1996 р. розпочав роботу щодо внесення змін і доповнень до архівного Закону. Для цього було створено робочу групу, до складу якої разом з іншими фахівцями увійшла більшість авторів першої редакції Закону [8, с. 219]. Необхідність удосконалення окремих його норм засвідчувала передусім практика реалізації Закону. Прийняття Конституції України, цілої низки законів у споріднених та інших сферах спричинило потребу узгодження норм архівного Закону з цими актами. Слід було врахувати перші здобутки вітчизняної архівної науки, досвід законодавчого регулювання архівної справи за кордоном. За результатами збирання, експертизи й опрацювання пропозицій щодо вдосконалення Закону робоча група підготувала проект його нової редакції, поданий урядом у вересні 2000 р. до Верховної Ради України.

Концептуальні засади, закладені в архівний закон України в першій половині 1990-х рр., у новій редакції документу залишилися незмінними. Разом з тим вони зазнали необхідних змін як у структурі, так і в змісті положень. Істотно збагатилася вживана у законах архівна термінологія, уточнення зазнали окремі дефініції. В архівний закон була введена стаття «Державна політика у сфері архівної справи і діловодства» (ст. 3). Знайшов свій подальший розвиток підхід щодо зміцнення державного впливу на сферу зберігання документів, забезпечення діяльності спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері архівної справи і діловодства. Нова редакція закону закріпила розширення завдань і функцій державної архівної служби, віднісши до сфери діяльності державних архівних установ як органів управління окрім архівної справи і діловодства. Виконання завдань і функцій держави з управління архівною справою і діловодством в українському Законі було покладено й на центральні державні архіви. Відповідно статус посадових осіб цих установ був визначений як статус державних службовців (ст. 25) [4].

Ст. 29 Закону чітко розмежувала функції різних ланок архівної служби — державних архівів, призначених для зберігання Національного архівного фонду, та архівних установ, які паралельно створюються на місцевому рівні для централізованого тимчасового зберігання інших суспільно важливих архівних документів. Регулюючи процедуру формування Національного архівного фонду задля забезпечення надходження до нього документів, що адекватно відтворюють різні аспекти життя суспільства в нових умовах, нова редакція Закону проводила лінію на зміцнення контролю архівних органів і установ за документами недержавних структур [4].

У травні 2001 р. проект нової редакції Закону парламент схвалив у першому читанні, а 13 грудня цього ж року — у цілому [13]. Таким чином, у цьому документі було посилено регулюючу роль держави в організації архівної справи, внесено уточнення до системи архівних установ, режиму регулювання щодо документів Національного архівного фонду залежно від форми власності на них. Тут також удосконалено норми щодо процедури експертизи цінності документів, захисту Національного архівного фонду і забезпечення збереженості його документів, зафіксовано статус цих документів як культурних цінностей, додатково внесено положення щодо соціального захисту архівних працівників, інші зміни, що розширюють сферу застосування закону і спрямовані на його повнішу реалізацію.

Створення правової бази організації та розвитку архівної справи протягом першого десятиріччя існування незалежної України стало одним з провідних напрямів діяльності центрального органу виконавчої влади в цій сфері. Були й певні проблеми в організації цієї роботи, пов'язані з невідповідністю до неї кадрів, відставанням у її науковому забезпеченні, відсутністю в системі повноцінної юридичної служби. Це уповільнювало нормативне забезпечення архівів, знижувало якість проектів нових документів і загалом ускладнювало правове регулювання архівної справи. Ефективність діяльності державних архівних установ у напрацьованому правовому полі знижували також затримка у створенні кодифікуючого нормативного документа — «Основних правил роботи державних архівів», невизначеність зі статусом електронних документів, відсутність дієвих санкцій за порушення архівного законодавства.

Піднесенню соціального статусу архівістів та авторитету галузі сприяло запровадження фахового свята. Указом Президента України від 30 жовтня 1998 р. було засновано День працівників архівних установ, який відтоді щорічно відзначається 24 грудня [1, с. 67].

Висновки. Таким чином, у своєму становленні і розвитку архівне законодавство України впродовж першого десятиліття незалежності пройшло два періоди: перша половина 1990-х рр. і друга половина 1990-х — початок 2000-х рр. Досягнення і досвід України у розбудові правової бази архівної справи потребує подальшого творчого осмислення як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

Література та джерела

1. Архівознавство: Підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна, Я.С. Калакура, К.І. Климова, В.П. Ляхоцький. Київ : Академія, 2002. 254 с.
2. Боряк Г., Новохатський К. Модерне архівне законодавство України. *Архіви України*. 2004. Вип. 3 (254). С. 4–10.
3. Забудська Л. Ф. Організація архівної справи в ДНСТБ УААН: стан та перспективи. *Історія науки і біографістика*. 2006. № 1. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/E-Journals/INB/2006-1/06zlfusp.html> (дата звернення 18.10.2022)
4. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 13 грудня 2001 р. [зі змінами]. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 11. Ст. 81.
5. Ляхоцький В.П. До історії прийняття в Україні першого архівного закону (1991–1993). *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство. Міжвід. збірник наукових праць*. 2001. Вип. 4. С. 184–190.
6. Матяш І.Б. Десятиліття діяльності УНДІАСД і розвиток архівної науки в Україні. *Студії з архівної справи та документознавства*. 2004. Т. 12. С. 14–20.
7. Матяш І.Б. Організація архівної справи в сучасній Україні. *Студії з архівної справи та документознавства*. URL: <http://www.history.org.ua/JournALL/sid/11/2/2.pdf> (дата звернення 10.11.2022).
8. Надольська В.В. Архівне законодавство Білорусі і України: порівняльний аналіз. *Архіви України*. 2010. Вип. 3–4 (269). С. 215–223.
9. Новохатський К. Архівне законодавство України (1991–2001). *Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвід. збірник наукових праць*. 2002. Вип. 5. С. 67–74.
10. Новохатський К.Є. Шляхи вдосконалення нормативно-правової бази діяльності архівних установ. *Архіви України*. 2000. Вип. 1–3. С. 3–8.

11. Про Національний архівний фонд і архівні установи: Закон України від 24 груд. 1993 р. № 3814-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 15.
12. Про затвердження Положення про Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 1992 р. № 415. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=415-92-%EF> (дата звернення 05.11.2022).
13. Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»: Закон України, 13 грудня 2001 р., № 2888-III. Держкомархів України. Нормативна база. URL: <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Laws/index.php?2001-2888-3> (дата звернення 12.11.2022).
14. Угода про правонаступництво щодо державних архівів колишнього Союзу РСР від 6 липня 1992 р. *Архіви України*. 1992. № 1–3. С. 4–5.
15. Хрестоматія з архівознавства: Навчальний посібник / Упоряд. Г.В. Боряк та ін. Київ : Видавничий дім «КМ Академія», 2003. 408 с.
16. Юдіна Л. Особливості правового доступу до інформаційних ресурсів НАФ, що зберігаються в архівах, музеях та бібліотеках. *Студії з архівної справи та документознавства*. 2004. Т. 12. URL: http://www.archives.gov.ua/Publicat/Studii/Studii_2004.12.php (дата звернення).

— o —

УДК 930.25(477) : 004.738.5(045)

ПЕТРОВИЧ В. В.

(м. Луцьк)

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ АРХІВНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСТУПУ ТА ВИКОРИСТАННЯ

***Анотація.** На сучасному етапі розвитку суспільства інформація стає одним із найбільш важливих ресурсів. Зростаюча залежність від наявності інформації, рівня розвитку та ефективності використання засобів її обробки та передачі призвела до виникнення такого принципово нового поняття як інформаційні ресурси (ІР). Інформаційні ресурси надзвичайно важливі для діяльності будь-якої установи, підприємства, організації чи фірми, зокрема й архівних установ.*

***Ключові слова:** архівна справа, архівна установа, інформаційне суспільство, інформація, інформаційні ресурси, національний*